

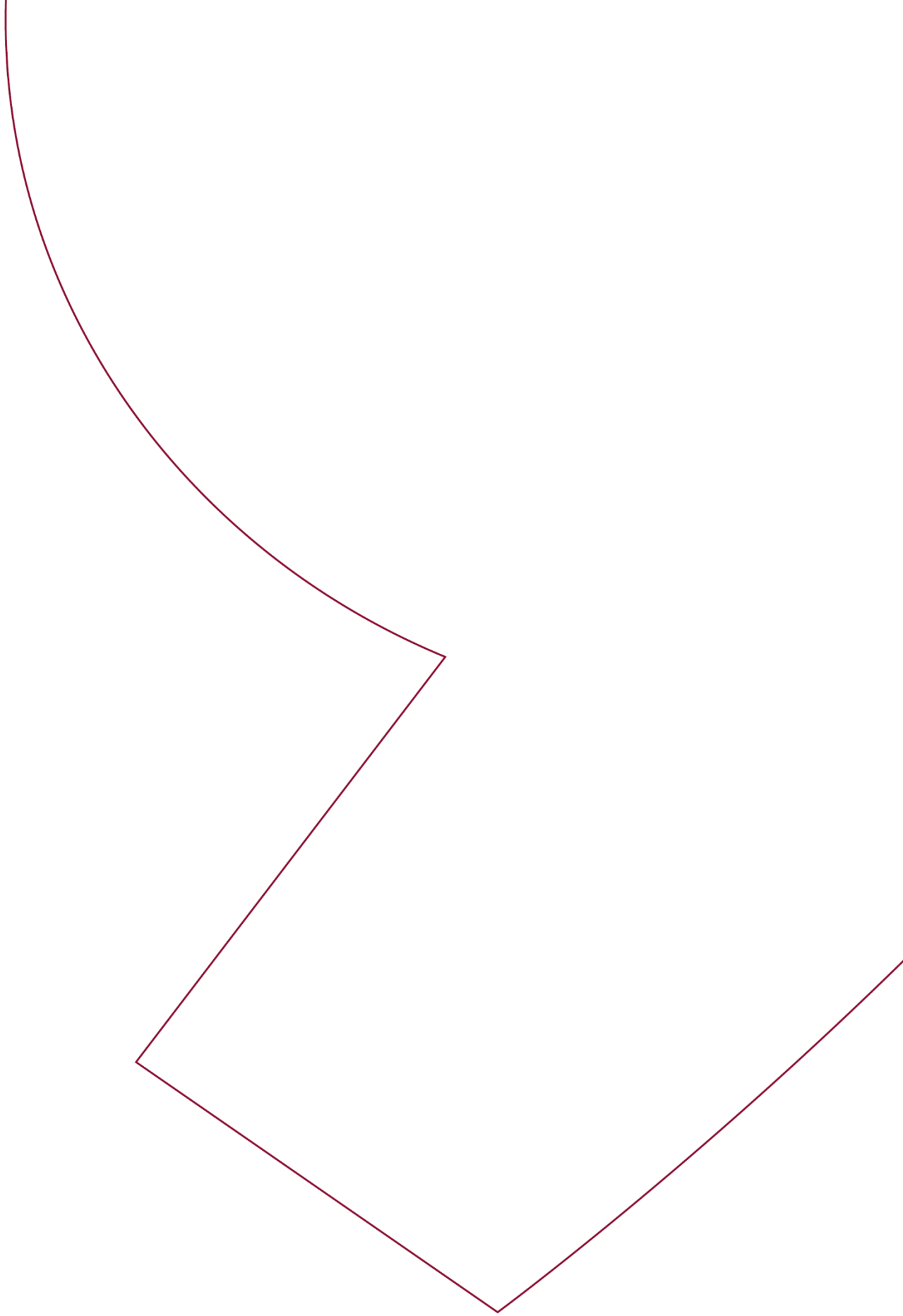
BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Theologie
voltijd en deeltijd

**hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar
voortgezet onderwijs van de tweede
graad in Godsdienst**
voltijd, deeltijd en kopopleiding

Fontys Hogescholen



BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Theologie

voltijd en deeltijd

hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst

voltijd, deeltijd en kopopleiding

Fontys Hogescholen

Hobéon Certificering & Accreditatie

Datum

19 februari 2024

Auditpanel

Drs. R.B. van der Herberg (voorzitter)

Prof. dr. C. Bakker

Dr. P.I.M. de Haan

C. van Dam (studentlid)

Secretaris

J. Koot

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	26
6.	AANBEVELINGEN	27
BIJLAGE I	Scoretabel	28
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	29
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	33
BIJLAGE IV	Panel Samenstelling	34

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen	
status instelling	Bekostigd	
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, 30 augustus 2019	
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Theologie	Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst
registratienummer croho	35146	35441
domein/sector croho	Hogere sociale studies	Educatie
oriëntatie opleiding	Hbo	
niveau opleiding	Bachelor	
graad en titel	Bachelor of arts	Bachelor of education
aantal studiepunten	240	
afstudeerrichtingen	n.v.t.	
locaties	Utrecht en Tilburg	
varianten	Voltijd en deeltijd	Voltijd, deeltijd en kopopleiding
joint programme	n.v.t.	
onderwijstaal	Nederlands	
datum audit / opleidingsbeoordeling	14 november 2023	

2. SAMENVATTING

De opleiding Leraar Godsdienst leidt studenten op tot docent religie levensbeschouwing (DRL) in het tweedegraadsgebied en de theologieopleiding leidt studenten op tot geestelijk begeleider (GB). Beide opleidingen leveren theologische professionals af die deskundig zijn op het gebied van zingevingsvragen en religie.

Het beëindigen van de kerkelijke erkenning en het samengaan van beide opleidingen met het instituut Fontys Sociale Studies leiden ertoe dat de opleidingen aan het begin staan van een aantal veranderingen.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

Beide opleidingen, Theologie en Leraar Godsdienst, tonen een duidelijke afstemming aan van hun eindkwalificaties op landelijke competenties en kennisbases. Het auditpanel waardeert de heldere relatie met de landelijke normen, zoals de kennisbasis Theologie (hbo) en de Dublindescriptoren. Docenten van de opleidingen zijn betrokken bij de ontwikkeling van een landelijk kerncurriculum, geïnitieerd door het Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs (LEROVO).

Beide opleidingen die samen Fontys Theologie Levensbeschouwing (FTL) vormen, onderscheiden zich door hun katholieke identiteit, iets dat docenten en studenten erg waarderen. Na de beëindiging van de kerkelijke erkenning, per 1 januari 2023, wil FTL haar katholieke traditie behouden en op een nieuwe manier vormgeven binnen de opleidingen. Inclusie en diversiteit zijn hierbij belangrijke thema's.

Ook is de inkleuring van de opleidingen aan het verschuiven van kerkelijk/pastoraal naar zingeving. Dit past goed bij Fontys Sociale Studies, waar Fontys Theologie Levensbeschouwing mee samen is gegaan.

Het auditpanel merkte op dat er veel gesproken wordt over de toekomst van de opleidingen in de bedding van sociale studies. Het panel is overtuigd van de mogelijke wederzijdse verrijking bij zingevingsvraagstukken van de opleidingen bij samengaan. Ook kan samengaan op termijn de werkdruk verlagen. Er ligt een Plan van aanpak samenvoeging, waarin stapsgewijs wordt toegelicht hoe de implementatie van de opleiding Theologie bij FSS vorm zal krijgen en in zijn werk zal gaan. Het panel heeft dan ook vertrouwen in de verdere ontwikkeling en uitvoering van dit plan. Wel zijn er naar oordeel van het panel een aantal aandachtspunten. Zo zijn een aantal onderwerpen nog niet concreet uitgewerkt. Het panel roept alle betrokkenen op om zaken nu te gaan concretiseren: een duidelijk gedocumenteerde visie helpt het proces verder te sturen. De visie op onderzoek is goed afgestemd op de beroepspraktijk, waar hermeneutiek (het vertalen of interpreteren van de betekenis van teksten) een centrale rol speelt. Dit vindt het auditpanel passend voor beide opleidingen.

Afstemming met vakgenoten en het werkveld is, actief en periodiek, zichtbaar in werkveldcommissies, jaarlijkse bijeenkomsten en alumni-onderzoek. Ook werkt FTL met andere opleidingen samen in het Landelijk Opleidingsoverleg Theologie en het Landelijk Vakgroep Overleg.

Het auditpanel is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Beide opleidingen bestaan uit een theoretische leerlijn en een praktijkleerlijn. De theoretische leerlijn is voor beide opleidingen zo goed als gelijk en bestaat uit zes disciplines: Filosofie, Bijbel, Geschiedenis, Theologie, Religiewetenschappen en Sociale wetenschappen. Het enige verschil is dat de opleiding Theologie in jaar 3 het vak Ondernemerschap geeft en de Leraar Godsdienst het vak Oosterse religies.

De praktijkleerlijn is specifiek afgestemd op elke opleiding, met drie fasen: kennismaking met de praktijk, oefenen in de praktijk en werken in de praktijk. Studenten werken aan beroepsproducten en verantwoordingsverslagen. Hierbij krijgen zij feedback van docenten en

medestudenten. Voltijd- en deeltijdstudenten volgen gezamenlijk colleges, waarbij voltijdstudenten aanvullende colleges hebben. Het auditpanel waardeert de kwaliteit van zowel de theoretische leerlijn als de praktijkleerlijn, en concludeert dat studenten goed voorbereid worden op het werkveld.

Studenten lopen ieder jaar stage, oplopend in hoeveelheid. Studenten zoeken zelf stageplekken en krijgen kwaliteitscriteria mee, afgestemd op de opleiding. Begeleiders op de stageplek waar het auditpanel mee sprak, hebben een sterke band met de opleiding. Zij gaven wel aan dat zij niet altijd horen hoe het een stagiair verder vergaat. Het panel vindt dat de opleiding een goede kans heeft om de relatie met haar werkveldbegeleiders te versterken.

Met ingang van studiejaar 2023-2024 hebben studenten Theologie tijdens hun stage de regie over de tijd die ze besteden aan de beroepsproducten, dit bevordert de studeerbaarheid.

Deeltijdstudenten Theologie ervoeren (te) weinig tijd binnen hun stage om bekend te worden met de stageplek gecombineerd met het werken aan beroepsproducten.

Beide opleidingen integreren onderzoekend vermogen in alle leerjaren, waarbij FTL helder heeft wat de student moet leren, zoals onderbouwen, verantwoorden en reflecteren.

Onderzoeksvaardigheden zijn essentieel bij elke opdracht; onderzoekend vermogen is een vereiste voor de ingeleverde opdrachten.

FTL neemt deel aan de Kenniswerkplaats Zingeving, waar samenwerking plaatsvindt tussen opleiders, onderzoekers en professionals voor kennisontwikkeling in Geestelijke Verzorging Thuis. Het auditpanel waardeert dit, en geeft aan dat het onderwerp Geestelijke Verzorging Thuis aandacht verdient in het Theologie-programma vanwege de impact op toekomstige werkgebieden van studenten.

Het docententeam van FTL bestaat uit voldoende en gekwalificeerde docenten. Het auditpanel is onder de indruk van de deskundigheid van het team.

De persoonlijke begeleiding binnen FTL, met korte lijnen tussen docenten en studenten, wordt door studenten, docenten en het panel gewaardeerd. Het panel zag een sterk oplossend vermogen in die korte lijnen.

Het beëindigen van de kerkelijke erkenning en het samengaan met Fontys Sociale Studies (FSS), hebben invloed op de visie en inhoud van de opleidingen. Fontys Theologie en Levensbeschouwing (FTL) behoudt zijn katholieke identiteit maar verbreedt het onderwijs. Zo krijgt diversiteit binnen de opleidingen, zowel inhoudelijk (bijvoorbeeld in rituelen) als organisatorisch (zoals in studentenaanname) nu meer ruimte. Het verbreedt de opleidingen en creëert ruimte voor meer diversiteit, ook binnen het docententeam. Ondanks dat veel docenten de ontwikkelingen als positief ervaren, is er ambivalentie. Het hebben van meer vrijheid is fijn maar het is ook zoeken naar een invulling van die vrijheid in het programma. Het auditpanel waardeert de waardevolle en inhoudelijke gesprekken die de betrokken partijen voeren over deze ontwikkelingen.

Docenten geven aan dat de werkdruk hoog is en sommigen voelen zich onvoldoende betrokken en gefaciliteerd bij de ontwikkelingen. Het panel ziet de hoge teamspirit als positief maar benadrukt blijvende aandacht voor de werkdruk en het welbevinden van docenten.

Het auditpanel is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2.

Standaard 3. Toetsing

Fontys Theologie en Levensbeschouwing (FTL) heeft een helder, goed gedocumenteerd, gedegen toetsbeleid. Toetsing in de theoretische leerlijn bestaat uit schriftelijke toetsen en eindproducten. In de praktijkleerlijn hanteert FTL het principe van programmatisch toetsen. Studenten groeien toe naar het eindwerk en krijgen op verschillende momenten feedback die hen verder helpt. Programmatisch toetsen is nog niet volledig doorgevoerd. Het auditpanel benadrukt dat dit onderwerp verdieping verdient.

FTL heeft op meerdere manieren aangetoond dat de kwaliteit van toetsen en beoordelen valide en betrouwbaar is. Zo wordt er regelmatig gekalibreerd en zorgen toetsmatrijzen voor samenhang tussen eindkwalificaties, de inhoud en toetsing.

Ook beschikt FTL over een betrokken examen- en toetscommissie die zowel aan de voorkant (toetscommissie) als aan de achterkant (examencommissie) de kwaliteit van toetsen en beoordelingen controleren en borgen. Dit was ook te zien in de toetsen die het auditpanel heeft bekeken. Alle leden van beide commissies zijn BKE-gecertificeerd en minimaal één lid van iedere commissie is SKE-gecertificeerd.

Het afstudeerdossier van beide opleidingen bestaat uit drie beroepsproducten en een overall reflectie. Over het ingeleverde werk gaat de student in gesprek met twee beoordelaars tijdens een criterium gericht interview. Het auditpanel heeft 23 eindwerken met bijbehorende beoordelingen bekeken. De beoordelingen vond het panel passend bij de kwaliteit van het werk. Het panel kon zich vinden in de eindoordelen. De studenten ontvangen veel en persoonlijke feedback. Niet altijd was navolgbaar hoe de beoordelaars tot een voorlopig eindoordeel komen. Dat komt omdat genomen tussenstappen wel uitgevoerd maar niet gedocumenteerd worden. FTL neemt dit mee als aandachtspunt.

Het auditpanel is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 3.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Zowel de alumni zelf als het werkveld vinden dat studenten na het afstuderen goed voorbereid zijn op de beroepspraktijk. Dat blijkt ook uit het feit dat veel studenten al een baan aangeboden krijgen tijdens hun studie.

Het auditpanel bekeek in totaal 23 eindwerken van de jaren 2021-2022 en 2022-2023. Het auditpanel was te spreken over het niveau van afstuderen. De kwaliteit van de reflectieverslagen is hoog, de onderwerpen relevant en het onderzoekend vermogen en de vakinhoudelijke component sterk.

Het auditpanel is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 4.

Algemene conclusie:

De opleidingen hebben een gedegen programma, bevlogen docenten en een helder toetsbeleid dat wordt nageleefd. En ook de studenten zijn blij met de docenten en korte lijnen.

Het auditpanel is van oordeel dat de opleidingen voldoen aan alle standaarden. Het eindoordeel luidt daarom positief. Het auditpanel adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de opleidingen.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter op 11 maart 2024.

3. INLEIDING

Clustervisitatie visitatiegroep HBO Theologie en Levensbeschouwing

De visitatiegroep HBO Theologie en Levensbeschouwing bestaat uit dertien opleidingen: vier theologie opleidingen, zes tweedegraads leraar Godsdienst opleidingen, een Ad Pastoraal werk en twee master leraar Godsdienst opleidingen. Deze dertien opleidingen worden aangeboden door vijf hogescholen. Hobéon begeleidt alle audits binnen dit cluster. In de auditpanels is gezorgd voor overlap van panelleden, voorzitters en secretarissen, die meerdere audits in het cluster uitvoeren.

Ontwikkelingen Fontys Theologie Levensbeschouwing

Beide opleidingen vormden samen de Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing (FHTL), het kleinste instituut binnen Fontys. Per 1 januari 2023 gaat dit instituut verder als Fontys Theologie Levensbeschouwing (FTL) en is het onderdeel geworden van Fontys Sociale Studies (FSS). Reden van het samengaan met FSS is onder andere de overlap die zit tussen de opleidingen Theologie en Social Work. Zij houden zich beide met dezelfde vraagstukken bezig als zingeving, vergrijzing, diversiteit en eenzaamheid. Daarnaast beogen FSS en FTL met de samenvoeging onder andere de werkdruk bij het personeel van FTL te verminderen (door samen te werken met docenten van bijvoorbeeld Social Work) en willen FTL en FSS elkaar op curriculair niveau versterken. Momenteel zijn beide instituten met elkaar in gesprek over het verder vormgeven van deze samenvoeging, zie ook het Plan van aanpak samenvoeging hieronder.

Daarnaast is ook per 1 januari 2023 de kerkelijke erkenning voor de theologieopleidingen beëindigd. Dit betekent dat studenten bij het behalen van hun diploma niet meer automatisch een kerkelijk baccalaureaat ontvangen (dit is verplicht voor bepaalde functies binnen de katholieke kerk). Wel heeft de opleiding andere mogelijkheden geschapen voor studenten die dit predicaat willen behalen.

Bovengenoemde ontwikkelingen komen uitgebreid terug in het rapport.

Opleidingen

De opleiding Leraar Godsdienst leidt studenten op tot docent religie levensbeschouwing (DRL) en de theologieopleiding leidt studenten op tot geestelijk begeleider (GB). Beide opleidingen leveren theologische professionals af die deskundig zijn op het gebied van zingevingsvragen en religie.

Studenten van beide opleidingen volgen een gezamenlijke theoretische leerlijn (67% van het totale curriculum) en daarnaast een 'eigen' praktijkleerlijn (33% van het curriculum). Hierin is veel aandacht voor het opdoen van praktijkervaring en het maken van beroepsproducten.

Beide opleidingen hebben van oudsher een katholieke identiteit. Dit onderscheidt de theologieopleiding van Fontys van andere theologieopleidingen. De katholieke traditie is ook na de beëindiging van de kerkelijke erkenning nog zichtbaar in de opleidingen, onder andere door de aandacht voor vieringen en rituelen.

Leslocaties

De beoordeling van de lerarenopleiding betreft alleen de locatie Utrecht. Fontys heeft ook een lerarenopleiding Godsdienst in Tilburg, die wordt behandeld in een separaat rapport. Het College van Bestuur van Fontys heeft besloten dat de opleiding Leraar Godsdienst in Utrecht zal sluiten. Per 1 september 2024 kunnen studenten niet meer instromen. Er is dan alleen nog de opleiding in Tilburg.

De opleiding Theologie biedt alleen colleges aan op de locatie Utrecht. Vanwege het samengaan met Fontys Sociale Studies (zie hierboven en verderop in het rapport) heeft Fontys een plan opgesteld om de opleiding te verplaatsen van Utrecht naar Tilburg. Dit plan maakt deel uit van de beoordeling en komt in het rapport aan bod.

Momenteel voert FTL het gesprek met FSS over het mogelijk sluiten van de locatie Utrecht. Dit op het moment dat andere universitaire theologie-opleidingen van andere denominaties zich in Utrecht vestigen. Ook dit komt in het rapport aan bod.

Plan van aanpak samenvoeging

De accreditatie van de opleidingen van FTL vindt, zoals gezegd, plaats op een moment waarop zich allerlei inhoudelijke en organisatorische ontwikkelingen afspelen binnen het nieuwe, bredere FSS (inclusief FTL). Ten tijde van deze accreditatie functioneert FTL nog als een eigenstandig instituut. Dat is ook de uitgangspositie voor het schrijven van dit rapport. Wel ligt er een Plan van aanpak samenvoeging, waarin stapsgewijs wordt toegelicht hoe de implementatie van de opleiding Theologie (de instroom van de lerarenopleiding stopt per 1 september 2024) bij FSS vorm zal krijgen en in zijn werk zal gaan. Hier hoort ook het weer in gebruik nemen van de leslocatie Tilburg (waar de opleiding Theologie tot 2022 ook werd gegeven) per 1 september 2024 bij. Dit plan is dus ook een plan van doorstart voor de leslocatie Tilburg op basis van eenzelfde curriculum Theologie als op de locatie Utrecht. FSS geeft onder andere als reden voor de doorstart van locatie Tilburg dat er een groot tekort is aan professionals in het sociale domein, waar pastoraal werkers ook actief zijn, in Tilburg en deze samenvoeging dan ook als een kans te zien om in de regio Tilburg de zichtbaarheid weer te vergroten. Ook kan er in Tilburg meer samenwerking plaatsvinden met andere Fontys-opleidingen daar, zoals met de opleiding leraar Godsdienst, die ook een inhoudelijk theologisch curriculum kent. Of door het aanbieden van de opleiding Theologie in Tilburg de leslocatie Utrecht gaat sluiten, is nog niet bekend.

Onderdelen die in het plan van aanpak samenvoeging aan bod komen zijn:

onderwijsondersteuning, organogram en overlegstructuren, financieel en administratief, medezeggenschap, belangrijke momenten in het jaar, interne informatievoorziening, externe relaties, visie voor het nieuwe instituut, wettelijke regelingen bij eventuele wijziging lesplaats, inzetplanning en roostering, gremia en commissies, inhoud onderwijs, (lectoraten en) onderzoek, studieverenigingen en alumniverenigingen, fysieke aanpassingen aan de werkomgeving, communicatie intern en extern.

Per deelonderwerp is te zien wat de status is, wie er vanuit FSS en FTL bij betrokken zijn en wat de planning is.

Het plan geeft het auditpanel een helder en realistisch beeld over de samenvoeging en mogelijke ingebruikname van de leslocatie Tilburg. Alle noodzakelijke onderwerpen komen in het plan aan bod en het is duidelijk wie waarbij betrokken is en wat hij of zij moet doen. Het panel heeft dan ook vertrouwen in de verdere ontwikkeling van dit plan. Wel zijn er naar oordeel van het panel een aantal aandachtspunten. Zo zijn een aantal onderwerpen nog niet concreet uitgewerkt. Dit geldt bijvoorbeeld voor de visie van het nieuwe instituut. Maar ook inhoudelijk roept het panel FTL op om meer op papier te zetten. Als je de inhoud leidend wilt laten zijn moet die wel helder geformuleerd zijn. Het panel merkt op t.a.v. de leslocatie van theologie dat de locatie Utrecht steeds meer de theologie-hoofdstad van Nederland wordt nu een aantal universitaire theologieopleidingen van andere denominaties zich vestigen in Utrecht. In het rapport zal het plan van aanpak op meerdere plekken terugkomen.

Ontwikkelingen sinds vorige accreditatie

Na de vorige accreditatie in 2015 kreeg de opleiding Theologie een herstelopdracht voor standaard 4. Dit hersteltraject heeft de opleiding succesvol afgerond. Hieronder per aandachtspunt de genomen acties. Deze worden, waar van toepassing, ook in dit rapport besproken.

Standaard 1 Beoogde leerresultaten	
Opleidingscompetenties opnieuw afstemmen op de landelijke opleidingskwalificaties (toelichting: najaar 2016 werden nieuwe landelijke opleidingskwalificaties vastgesteld door het brancheoverleg GPW.)	Eindkwalificaties van opleidingen Theologie afgestemd op landelijke opleidingsprofiel, Kennisbasis Theologie (hbo), Dublindescriptoren en NLQF6. Eindkwalificaties opleiding Docent godsdienst afgestemd op landelijke bekwaamheidseisen voor opleiding Leraar Godsdienst, Kennisbasis Godsdienst en Levensbeschouwing, Dublindescriptoren en NLQF6.
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	
Horizontale en verticale samenhang binnen het programma verhelderen aan studenten in SLB-gesprekken en -bijeenkomsten	Standaardonderdeel geworden van informatie aan de eerstejaars. Gevisualiseerd in de studiegids.
Mediatheekbezoek onderdeel maken van studievaardigheden in de propedeuse	Paar jaar uitgevoerd naar de Uithofbibliotheek. Vervangen door informatie over met name de bibliotheken in de binnenstad en de mediatheek van Fontys.
Format voor studiehandleidingen ontwikkelen en implementeren	Uitgevoerd en toegepast. Inmiddels via Canvas gestandaardiseerd.
Vergroten aantal contacturen (plus verbeteren roostering) voor groepsgewijs begeleiden bij het opzetten van het afstudeeronderzoek	Afstudeeronderzoek vervangen door beroepsproducten in een professionele context.
Vergroten transparantie m.b.t. vormeisen scriptie	Minimale lat geformuleerd waar alle opdrachten aan moeten voldoen (o.a. op het gebied van taalvaardigheid, opbouw, onderzoekend vermogen).
Invoeren onderzoeksleerlijn op basis onderzoekscompetentie in curriculum	Toegepast vanaf jaar 1
Transparant maken van eisen aan afstudeeronderzoek in studiehandleiding afstudeeronderzoek	Afstudeeronderzoek vervangen door beroepsproducten, met handleiding per beroepsproduct.
De onderzoeksleerlijn meer verbinden met stages en de stagegerelateerde onderdelen (opnemen onderzoeksparagraaf in de stagehandleiding)	Onderzoekend vermogen is onderdeel geworden van de eindkwalificaties en opgenomen in de beroepsproducten.
Gezamenlijk onderzoek met de Tilburg School of Catholic Theology opzetten (Kenniskring / lectoraat)	Uitgevoerd. Lectoraat niet haalbaar vanwege tekort aan menskracht (financiering was wel rond).
Beter omschrijven wat praktijkgericht theologisch onderzoek op bachelorniveau precies inhoudt. Aanpassen studiehandleiding afstudeeronderzoek	Ondervangen door de beroepsproducten in de praktijkleerlijn.
Vergroten van de verankering van de onderzoekleerlijn in het curriculum via beroepsproducten.	Gerealiseerd.

Uitbreiden van aantal stagebezoeken van 1 naar 2 (jaarstages) en van 2 naar 3 (tweejaarstages)	Gerealiseerd.
Evalueren taakverdelingsystematiek en beter inzichtelijk maken wat reële taakplanning is en hoeveel tijd docenten worden ingezet voor onderwijstaken	Gerealiseerd.
Verbeteren informatiespreiding onder docenten (via nieuwe Sharepointportal Fontys connect)	Gerealiseerd (via Teams).
Verhogen niveau didactiek en toetsing en onderzoeksbegeleiding van aantal docenten naar MKO- en SKO-niveau	Niet gerealiseerd. Alle docenten zijn wel BKO-gecertificeerd of gelijkwaardig opgeleid en hebben een BKE-certificaat (bijna) behaald.
In hoogte verstelbare stoelen aanschaffen	Gerealiseerd.
Kopieer- en printapparaat aanschaffen waar studenten gebruik van kunnen maken	Gerealiseerd.
Standaard 3 Toetsing	
Invoeren jaarlijks overleg van de opleiding met stagebegeleiders van de stageplaatsen.	Ingevoerd, door gebrek aan animo stagebegeleiders niet doorgezet.
Het informele netwerk van stagebegeleiders overdraagbaar maken	Niet gerealiseerd.
Versterken interactie met beroepenveld via werkveldcommissie	Gerealiseerd.
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	
Aanscherpen beoordeling onderzoeksaanvraag	Afstudeeronderzoek vervangen door beroepsproducten met rubrics. Vier-ogen-principe bij waardering beroepsproducten en beoordeling van portfolio's.
Transparanter en betrouwbaarder maken van beoordelingscriteria afstudeeronderzoek (op basis van Beoordelen is mensenwerk / Openbare les Daan Andriessen. Te verwerken in beoordelingsinstrument)	Gerealiseerd.
Gezamenlijk bespreken in onderzoekscommissie van de beoordeling van alle afstudeeronderzoeken die als net voldoende (tussen 6 en 7) worden beoordeeld	Vervallen. Elk beroepsproduct wordt door twee docenten gewaardeerd, het portfolio wordt door twee assessoren beoordeeld.
Continueren deelname aan landelijk bespreken van afstudeeronderzoeken en beoordelingen samen met Windesheim, CHE en VIAA ("Vreemde ogen dwingen")	Gerealiseerd.
Jaarlijks in teamverband bespreken van een afstudeeronderzoek plus beoordeling ("Kalibreersessies")	Kalibreersessies zijn opgenomen in de jaaragenda van de teamvergaderingen.
Verbeteren van de benoemingsprocedure van examinatoren en formuleren profielen	Gerealiseerd door de examencommissie.
Steekproefsgewijs afstudeeronderzoek laten (her)beoordelen door collega's van de Tilburg School of Catholic Theology	Niet meer van toepassing vanwege het vervallen van afstudeeronderzoek.

In het onderstaande rapport beschrijft het auditpanel onder standaard 1, 2, 3, en 4 zijn bevindingen. Gezien de grote mate van overeenstemming tussen beide opleiding (67% hetzelfde curriculum) zal een groot deel van de inhoud van het rapport voor beide opleidingen gelden. Daar waar het alleen één van beide opleidingen betreft zal dit nadrukkelijk staan vermeld.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Beoogde leerresultaten

Opleiding Theologie

De negen eindkwalificaties van de opleiding komen overeen met de competenties uit het landelijk opleidingsprofiel 'een professional met diepgang III'. De competenties zijn verdeeld in kerncompetenties (die de kern bepalen van het beroepsprofiel van een hbo-theoloog) en generieke competenties (die van belang zijn voor iedere hbo-student). De kenniscomponent van de competenties is geëxpliciteerd in de kennisbasis Theologie (hbo) uit 2021.

Opleiding Leraar Godsdienst

De eindkwalificaties van de opleiding Leraar Godsdienst zijn afgeleid van de landelijke bekwaamheidseisen¹ voor de opleiding Leraar Godsdiensten en de vakinhoud is geëxpliciteerd in de 'Kennisbasis Godsdienst en Levensbeschouwing 2017'. Voor de kopopleiding² gelden dezelfde eindkwalificaties als voor de reguliere Leraar Godsdienst opleiding. Landelijk zijn er verschillende ontwikkelingen binnen het vakgebied, waar de opleiding bij is betrokken:

- Docenten van de opleiding zijn betrokken bij de ontwikkeling van een landelijk kerncurriculum, geïnitieerd door het Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs (LERVO).
- Samen met andere Leraar Godsdienst opleidingen werkt FTL aan een herziening van de kennisbasis in het kader van '10 voor de leraar'³.

Generiek

Voor zowel de theologieopleiding als voor de opleiding Leraar Godsdienst (inclusief de kopopleiding) staan in KLOTS⁴-schema's per cohort uiteengezet wat de eindkwalificaties en bijbehorende leerdoelen zijn, in welk vak deze aan bod komen, hoe zij worden getoetst en wat de studielast is. Hiermee tonen de opleidingen aan dat alle competenties in het onderwijsprogramma aan bod komen.

¹ Zie standaard 3 voor de rol van de toetscommissie omtrent de bekwaamheidseisen.

² De kopopleiding leidt studenten in één jaar op tot tweedegraads leraar voortgezet onderwijs. Studenten met een passende afgeronde hbo-opleiding kunnen deze opleiding volgen.

³ Een samenwerking tussen de lerarenopleidingen waarin zij werken aan de borging van het eindniveau van de studenten.

⁴ KLOTS staat voor (eind)Kwalificaties, Leerdoelen, Onderwijseenheid, Toetsing en Studiepunten.

Beide opleidingen tonen middels een matrix de samenhang aan tussen de eindkwalificaties van opleidingen en de Dublindescriptoren. De opleidingen laten hiermee zien dat alle descriptoren terugkomen in de eindkwalificaties.

Het auditpanel constateert dat de eindkwalificaties van beide opleidingen gebaseerd zijn op de juiste onderliggende, landelijk vastgestelde documenten. Ook zijn de eindkwalificaties en leerdoelen helder gedocumenteerd en is de relatie met de landelijke kennisbases en Dublindescriptoren inzichtelijk.

Eigen profiel/inkleuring

FTL onderscheidt zich van andere theologische opleidingen door haar katholieke identiteit. Na de beëindiging van de kerkelijke erkenning hebben de opleidingen hun visie (en de curricula) tegen het licht gehouden om te bekijken hoe zij de katholieke traditie vorm kunnen geven binnen de opleidingen, zie ook standaard 2. Aspecten als openheid, ontwikkeling van het individu en vieringen en rituelen hebben nog steeds een centrale plaats binnen de opleidingen. Inclusie en diversiteit zijn belangrijke waarden voor de opleidingen en komen terug in colleges en opdrachten. Inclusie en diversiteit passen bij de katholieke identiteit van de opleidingen: “Iedere student is bij FTL welkom. Ongeacht godsdienst of levensovertuiging, politieke of culturele achtergrond, gender of seksuele voorkeur. Je mag te allen tijde jezelf zijn bij FHTL.”⁵ Nu de kerkelijke erkenning beëindigd is, kan FTL dit nog meer uitdragen. Dit hoorde het auditpanel ook terug bij de gesprekspartners en in gesprekken waarin iedereen aangaf zichzelf te kunnen zijn.

Naast de beëindiging van de kerkelijke erkenning draagt ook het samengaan met Fontys Sociale Studies (FSS) bij aan het opnieuw kijken naar de identiteit van de opleidingen. Desgevraagd geeft FTL aan dat de inkleuring van de opleiding aan het verschuiven is van kerkelijk c.q. pastoraal naar zingeving. Een ontwikkeling die goed aansluit bij sociale studies. Het werd het auditpanel duidelijk dat de katholieke identiteit door zowel docenten als studenten als waardevol wordt ervaren. Zo gaf een student aan dat zij door de katholieke grondkleur van de opleidingen anderen en ook zichzelf beter begrijpt.

Veel betrokkenen zijn enthousiast over de huidige ontwikkelingen, maar een aantal docenten en studenten vindt het ook jammer dat FTL samen gaat met FSS en/of dat de kerkelijke erkenning beëindigd is. FTL is met deze mensen in gesprek, iets wat gezien de kleine omvang van het instituut ook gemakkelijk gaat.

Naast FSS bespreekt FTL de ontwikkelingen omtrent de nieuwe visie met studenten, de IMR en andere hogescholen die in eenzelfde traject zitten en al iets verder zijn.

FTL gaf aan dat zij nog niet zo ver zijn met het formuleren van een nieuwe identiteit als zij zou willen. Dit komt onder andere door personele omstandigheden. Hier heeft het auditpanel zeker begrip voor, zeker gezien het kleine team van FTL. Tijdens de audit zag en in de stukken las het auditpanel dat er goede, inhoudelijke gesprekken worden gevoerd, maar nog wel met een intentioneel c.q. aftastend c.q. voorzichtig karakter. Het panel beveelt de opleidingen dan ook aan om knopen door te hakken: Een duidelijke visie op de opleidingen is nodig voor het proces verder kan gaan. Het door een docent van FTL geschreven document ‘De waarde van theologie voor de beroepen waarvoor wij opleiden’ kan hierbij helpen. Het auditpanel zag hierin een heldere en inhoudelijke visie.

Internationale dimensie

Diversiteit en interculturaliteit zijn belangrijke aspecten voor de beroepen waar beide opleidingen voor opleiden. Een geestelijk begeleider en een docent religie-levensbeschouwing moet er kunnen zijn voor mensen van alle (niet-) levensbeschouwelijke achtergronden. Dit is terug te zien in de eindkwalificaties, onder andere in de hermeneutische component (Theologie) en de competentie Pedagogisch bekwaam (Leraar Godsdienst).

Een open houding is hierbij belangrijk, hier is gedurende de opleiding veel aandacht voor.

⁵ [Fontys Theologie Levensbeschouwing \(fhtl.nl\)](https://fontys.nl/onderwijs/theologie/levensbeschouwing/)

Ook is veel van de katholieke theologische literatuur die ten grondslag ligt aan het onderwijs internationaal georiënteerd. Zie standaard 2 voor concrete voorbeelden in het curriculum.

Visie op onderzoek

Studenten van beide opleidingen leren de werkcontext kritisch te benaderen en waar nodig te verbeteren. Hermeneutiek is een belangrijk onderdeel van beide opleidingen: studenten leren theologische bronnen te vertalen naar de actuele context van mensen en organisaties.

Theologie

Voor de opleiding Theologie komt het onderzoekend vermogen in de eindkwalificaties vooral terug in het verrichten van praktijkgericht onderzoek naar aanleiding van vragen of knelpunten uit de beroepspraktijk en het doen van praktische aanbevelingen en de implementatie daarvan. Ook leert de student, door het verrichten van praktijkgericht onderzoek, een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het beroep.

Opleiding Leraar Godsdienst

Bij de opleiding Leraar Godsdienst komt het onderzoekend vermogen met name terug in de competentie Professionele basis voor goed leraarschap. Hierin leert de student onder andere om praktijkgericht onderzoek uit te voeren om de eigen onderwijspraktijk te analyseren en verbeteren.

Het auditpanel vindt deze visie op onderzoek passend bij beide opleidingen en merkt op dat het aansluit bij de beroepspraktijk waarvoor studenten opgeleid worden.

Afstemming met vakgenoten/werkveld

Beide opleidingen onderzochten in 2023 de aansluiting van de eindkwalificaties op de beroepspraktijk middels de jaarlijkse bijeenkomsten van de werkveldcommissies en het alumni-onderzoek. De bevindingen zijn hieronder per opleiding benoemd.

FTL werkt met andere opleidingen samen in het Landelijk Opleidingsoverleg Theologie en het Landelijk Vakgroep Overleg. Hierin vindt onder andere inhoudelijke afstemming plaats over onderwijsinhoudelijke zaken en ontwikkelingen binnen de beroepspraktijk van de opleidingen. Ook de alumni van beide opleidingen zijn tevreden over de aansluiting van de opleidingen op het werkveld. Dit kwam naar voren in een alumni enquête in 2023.

Theologie

In het overleg met de werkveldcommissie kwam naar voren dat met name de eindkwalificaties hermeneutiek, agogisch handelen, onderzoekend vermogen en samenwerking aansluiten bij de ontwikkelingen in het werkveld. Het werkveld van een geestelijk verzorger verschuift steeds meer naar het sociale domein waarbij hij⁶ zich steeds meer moet profileren als ondernemer en gesprekspartner in interdisciplinaire overleggen. Volgens het werkveld sluiten met name deze competenties daar goed op aan. Ook acht de werkveldcommissie thema's als rouw en verlies, inclusiviteit, creativiteit en de presentiebenadering als zeer belangrijk. Deze komen ook terug in het onderwijsprogramma.

Opleiding Leraar Godsdienst

Ook de werkveldcommissie van de opleiding Leraar Godsdienst bevestigt dat de eindkwalificaties aansluiten op het werkveld. Dat studenten leren om een duidelijke visie op hun vak te verwoorden, wordt met name gewaardeerd. Volgens het werkveld waar het auditpanel mee sprak moet de Leraar Godsdienst zo af en toe 'vechten voor zijn bestaansrecht'.

Weging en oordeel voldoet

⁶ Waar 'hij' of 'hem' staat worden personen van alle genders bedoeld

Beide opleidingen tonen een duidelijke afstemming van hun eindkwalificaties op landelijke competenties en kennisbases. Het auditpanel waardeert de heldere relatie met landelijke normen, zoals de kennisbasis Theologie (hbo) en de Dublindescriptoren.

FTL onderscheidt zich door haar katholieke identiteit, iets dat door docenten en studenten erg gewaardeerd wordt. Na de beëindiging van de kerkelijke erkenning bekijkt FTL hoe zij de katholieke traditie op een nieuwe manier vorm kan geven binnen de opleidingen. Inclusie en diversiteit zijn hierbij belangrijke thema's.

Ook verschuift de inkleuring van de opleidingen van kerkelijk/pastoraal naar zingeving. Dit past goed bij Fontys Sociale Studies, waar Fontys Theologie en Levensbeschouwing mee samen is gegaan. Er worden gesprekken gevoerd over de toekomst van de opleiding, dat merkte het auditpanel ook. Maar het blijft voornamelijk bij planvorming. Het panel roept op om deze visie te concretiseren: een duidelijke visie helpt het proces verder te sturen.

De visie op onderzoek is goed afgestemd op de beroepspraktijk, waar hermeneutiek een centrale rol speelt. Dit vindt het auditpanel passend voor beide opleidingen.

Afstemming met vakgenoten en het werkveld is actief en periodiek, zichtbaar in werkveldcommissies, jaarlijkse bijeenkomsten en alumni-onderzoek.

Het auditpanel is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Programma

Fontys Hogescholen heeft vijf didactische uitgangspunten die leidend zijn binnen de hogeschool. Fontys Theologie Levensbeschouwing (FTL) hanteert deze principes ook in beide opleidingen:

Didactisch uitgangspunt	Uitwerking FTL
Talentontwikkeling	Reflectie vormt hiervoor het belangrijkste instrument. Deze wordt in de propedeuse methodisch ingeoeft (o.a. de STARR-methode). In latere jaren volgt werkbegeleiding, intervisie en supervisie
Leren in een authentieke leeromgeving	Elk jaar loopt de student stage (kan ook op de eigen werkplek zijn). De activiteiten die hij daar ontplooit gaan van exposure in jaar 1 tot het zelfstandig ontwikkelen en uitvoeren van verschillende beroepsproducten.
Ontwikkelen onderzoekend vermogen	De student ontwikkelt onderzoekend vermogen vanaf het leren stellen van een onderzoeksvraag in jaar 1 tot het methodisch doorlopen van een onderzoekscyclus, waarbij feedback, feed up, reflectie, evidence based practice en innovatie belangrijk zijn.
Regie voeren over eigen leerproces	Feedback en reflectie vormen hiervoor belangrijk instrumenten. Vanaf jaar 1 bouwt de student aan een portfolio. Bij beroepsproducten geeft de student zelf aan waar en hoe hij indicatoren ⁷ voor de eindkwalificaties aantoont.
Studeerbaarheid van het programma	Elk leerjaar heeft een mix van vakken uit de theoretisch en de praktijkleerlijn, en daarmee ook een mix van toetsvormen (zie Standaard 3). De vorm waarin studenten leerresultaten aantonen, staat in principe vrij, als maar duidelijk is waar en hoe hij in het beroepsproduct voldoet aan de indicatoren c.q. leerresultaten.

Beide opleidingen zijn te verdelen in drie fasen: de propedeuse, hoofdfase en startbekwaamheidsfase. Ieder jaar volgen studenten alle vakken die toenemen in complexiteit en zelfstandigheid. Zoals in standaard 1 gezegd, beschikken beide opleidingen over een overzicht van het curriculum waarin per jaar en per vak de leerdoelen beschreven zijn. Zo weet de student precies wat er van hem verwacht wordt.

⁷ De eindkwalificaties zijn per opleiding per niveau vertaald naar indicatoren.

Binnen beide opleidingen staat 'theologisch leren nadenken' centraal. Op de vraag van het auditpanel wat FTL met 'theologisch nadenken' bedoelt, geeft zij aan dat dit gaat om het wereld-, mens- en godsbeeld. Hieromtrent krijgen studenten kennis, vaardigheden en methodieken aangereikt. Daarbij is het belangrijk dat studenten ook inzicht hebben in hun eigen godsbeeld.

Theoretische leerlijn en praktijkleerlijn

Beide opleidingen bestaan uit een theoretische en een praktijkleerlijn. De theoretische leerlijn is voor beide opleidingen bijna helemaal hetzelfde en bestaat uit zes disciplines: Filosofie, Bijbel, Geschiedenis, Theologie, Religiewetenschappen en Sociale wetenschappen. Het enige verschil is dat de opleiding Theologie in jaar 3 het vak Ondernemerschap geeft en de Leraar Godsdienst het vak Oosterse religies. In de theologische leerlijn wordt kennis gerelateerd aan de praktijk en zit er een onderzoekscomponent in. Studenten ronden de theologische leerlijn af met een eindproduct waarin de verbinding tussen de vakinhoudelijke kennis en de praktijk wordt gemaakt. Dit kan bijvoorbeeld een theologische vraag op de stageplek zijn die wordt herkend, uitgewerkt en onderzocht.

De praktijkleerlijn is inhoudelijk gezien toegespitst op of de opleiding Theologie of de opleiding Leraar Godsdienst. De opbouw van de praktijklijn is voor beide opleidingen gelijk en bestaat uit drie onderdelen:

- Kennismaken met de praktijk (15 EC) is de propedeusefase (jaar 1) die wordt afgesloten met een portfolio-assessment. In deze fase staat kennismaken met studeren en het beroep centraal.
- Oefenen in de praktijk (30 EC), de hoofdfase (jaar 2 en 3) wordt afgesloten met een portfolio-assessment en CGI (criteriumgericht interview). Deze fase is gericht op het oefenen in het werkveld.
- Werken in de praktijk (30 EC), startbekwaamfase, afgesloten met een portfolio-assessment en CGI, het eindassessment. Studenten schrijven een overall reflectie waarin ze door middel van de beroepsproducten uit het portfolio aantonen alle eindkwalificaties te beheersen en zich hebben ontwikkeld als professional.

Studenten werken in iedere fase aan beroepsproducten en een bijbehorend verantwoordingsverslag die binnen de stagecontext worden gemaakt/uitgevoerd. In het portfolio verantwoordt de student middels een reflectie hoe hij voldoet aan de opgestelde indicatoren.

In werkcolleges krijgen studenten theorie aangeboden en ondersteuning bij het maken van het beroepsproduct en het schrijven van de verantwoording. Op vastgestelde feedbackmomenten krijgt de student feedback van medestudenten en de docent. Ook de stagebegeleider geeft feedback. De student verwerkt de verkregen feedback in zijn verantwoording.

De voltijd- en deeltijdstudenten van beide opleidingen volgen gezamenlijk colleges waarbij de voltijdstudenten aanvullende colleges krijgen.

Voor de kopopleiding Leraar Godsdienst geldt dat studenten in één jaar de praktijkleerlijn doorlopen, waarbij zij het kennismaken met de praktijk overslaan. De eindkwalificaties komen overeen met die van de reguliere Leraar Godsdienst opleiding.

Het auditpanel was erg te spreken over de kwaliteit van de theoretische en praktische leerlijn voor alle varianten. Beide bereiden de studenten zowel qua inhoud als qua opbouw adequaat voor op werkveld. Zoals het auditpanel constateerde: "Jullie brengen studenten doorwrocht naar het eindniveau."

Recente ontwikkelingen

Zoals eerder al beschreven hebben de recente ontwikkelingen (beëindiging kerkelijke erkenning en samengaan met Fontys Sociale Studies (FSS)) gevolgen voor beide opleidingen.

Niet alleen voor de visie (standaard 1) maar ook voor de inhoud. FTL wil zijn katholieke wortels niet kwijtraken maar richt het onderwijs minder traditioneel in. Zo zijn de vakken Canoniek Recht en Moraal Theologie (die in het curriculum verplicht waren vanwege de erkenning) uit het curriculum gehaald. Deze vakken waren minder relevant voor het werkveld waar studenten over het algemeen in terecht komen. Studenten die deze vakken wel willen volgen krijgen daar in de minor de mogelijkheid toe. En het vak Parochie catechese is aangepast naar Werken met groepen. Het auditpanel roept de opleidingen wel op zuinig te zijn op de vakken Canoniek Recht en Moraal Theologie, binnen het hbo is dit de enige plek waar studenten deze vakken kunnen volgen.

Ook voor de diversiteit binnen de opleidingen, in bijvoorbeeld rituelen maar ook in het aannemen van studenten, zijn de mogelijkheden door het wegvallen van de erkenning vergroot. De meningen van de studenten over het beëindigen van de kerkelijke erkenning lopen uiteen. De katholieke grondtoon waarderen de studenten erg, en die is er, na het wegvallen van de kerkelijke erkenning, nog steeds. En de openheid die opleiding nu heeft, sinds het bisdom niet meer meekijkt, spreekt studenten erg aan. Wel vindt een aantal studenten dat de katholieke identiteit in het curriculum moet blijven.

Het samengaan met FSS leeft bij de studenten minder. Dat komt omdat er voor de studenten die nu aan FTL studeren niet veel verandert. Zij blijven in Utrecht studeren. Ook als de locatie Utrecht gaat sluiten, dan kunnen de huidige studenten hun studie daar afmaken, zie ook verderop bij voorzieningen.

De IMR is erg betrokken bij het samengaan met FSS, zij heeft de stukken ingezien en adviezen gegeven.

Stage

Studenten lopen ieder jaar stage, oplopend in hoeveelheid. Tijdens iedere stage is er een start- en eindgesprek met de student, de begeleider op de werkplek en de stagecoördinator van FTL. Alle drie ondertekenen zij een stageovereenkomst waarin onder andere de leerdoelen van de student zijn beschreven.

Studenten zoeken zelf een stageplek en krijgen kwaliteitscriteria mee waaraan een stageplek moet voldoen. Eén van de criteria is dat studenten ruimte krijgen om beroepsproducten te ontwikkelen. Deze criteria zijn toegespitst op de opleiding die de student volgt. Zo moet er bij een theologie stageplek een theoloog in dienst zijn met minimaal vijf jaar ervaring. Indien het een student niet lukt om zelf een stageplek te vinden, dan zetten docenten het eigen netwerk in.

Voor de opleiding Leraar Godsdienst is het niet verplicht om bij een opleidingsschool⁸ stage te lopen. Wel zijn er eisen opgesteld waar een stageschool aan moet voldoen.

Deeltijdstudenten hoeven minder uren stage te lopen (omdat zij al werkzaam zijn in de praktijk) en zij mogen ook stages uitvoeren op hun eigen werkplek, mits deze geschikt is.

Uit evaluaties van studenten en uit het werkveldoverleg kwam naar voren dat met name deeltijdstudenten van de opleiding Theologie (te) weinig tijd ervaren binnen hun stage om bekend te worden met de stageplek, het ontwikkelen van een professionele houding én het ontwerpen, uitvoeren en evalueren van beroepsproducten. Een werkveldvertegenwoordiger waar het auditpanel mee sprak gaf aan: "Stagiaires waren in rap tempo bezig met het afvinken van de competenties. Terwijl wij juist bezig zijn met de trage vragen van het bestaan, dat was soms schipperen." Met ingang van studiejaar 2023-2024 is er een totaal aantal uren voor Werken in de Praktijk, de student krijgt zelf de regie over de tijd die ze besteden op hun stageplek aan beroepsproducten (zoals bij Leraar Godsdienst al het geval was). Dit moet voor meer rust voor de studenten zorgen.

⁸ In een opleidingsschool werkt de lerarenopleiding nauw samen met de school om docenten in opleiding voor te bereiden op de praktijk.

Onderzoek

Het ontwikkelen van onderzoekend vermogen komt in beide curricula in ieder leerjaar aan bod. Dit begint met studievaardigheden als het stellen van een onderzoeksvraag en dit wordt gedurende de studie uitgebreid en verdiept. In stukken die het auditpanel inzag heeft FTL helder beschreven wat zij van studenten verwacht met betrekking tot het ontwikkelen van onderzoekend vermogen, namelijk: onderbouwen, verantwoorden en reflecteren. Per onderdeel is duidelijk beschreven wat FTL hiermee bedoelt.

Concreet houdt dit in dat onderzoeksvaardigheden in het programma aan bod komen bij iedere opdracht die studenten maken. Onderzoekend vermogen is namelijk onderdeel van de minimale eisen waaraan een ingeleverde opdracht moet voldoen. Beide opleidingen begeleiden de studenten hierbij. FTL heeft helder gedocumenteerd waar de beroepsproducten van studenten aan moeten voldoen.

Daarnaast participeert FTL in de Kenniswerkplaats Zingeving. Opleiders (waaronder FTL), onderzoekers en professionals werken hier samen met cliënten en anderen om kennis te ontwikkelen en samen te brengen op het gebied van Geestelijke Verzorging Thuis en Zorg voor Zingeving Thuis.⁹ Mensen die thuis wonen kunnen begeleiding krijgen van een geestelijk verzorger. Geestelijke verzorging thuis is er voor iedereen die behoefte heeft aan ondersteuning bij vragen over het leven, ongeacht geloof. Het auditpanel juicht deelname aan de Kenniswerkplaats toe. Alleen zag het panel in de rest van het programma Geestelijke Verzorging Thuis weinig terugkomen. Er is aandacht voor binnen de opleiding, maar het auditpanel vindt dat dit onderwerp meer naar voren moet komen binnen de opleiding Theologie omdat het grote invloed heeft op het toekomstige werkveld van de studenten.

Internationalisering

Zoals in standaard 1 al aangegeven, zijn interculturaliteit en diversiteit belangrijke dragers van het internationaliseringsbeleid. Beide opleidingen geven onder andere invulling aan internationalisering door excursies naar het buitenland te organiseren. Hiermee willen de opleidingen onder andere de kennis van studenten vergroten op het gebied van actuele discussies binnen theologie.

Ook heeft FTL in studiejaar 2022/2023 deelgenomen aan een internationaal uitwisselingsproject met opleidingen in München en Tsjechië.

De opleiding Leraar Godsdienst organiseert jaarlijks een ontmoeting met studenten van de Vlaamse variant van de opleiding.

Interculturaliteit komt in het curriculum aan bod in Inleiding Oosterse en Westerse Spiritualiteit. Daarnaast is er voor beide opleidingen een collegereeks rondom interreligieuze dialoog en oecumene in interculturele communicatie.

Eigen leerproces

Op de vraag van het auditpanel of studenten zich eigenaar voelen van het eigen leerproces antwoordden de studenten instemmend. Studenten waarderen de extra begeleiding die ze krijgen als ze aangeven ergens moeite mee te hebben. Er is ruimte en aandacht voor ieders persoonlijke situatie. Een student gaf als voorbeeld dat bij het lezen van veel stukken studenten de vrijheid hebben om zich te concentreren op twee thema's en bij het lezen van de stukken daarop te focussen. Het auditpanel zag dit ook terug.

Ook krijgen studenten sinds studiejaar 2022-2023 meer ruimte voor het volgen van een (interne of externe) minor. Dit geeft hen de mogelijkheid om eigen accenten aan te brengen. Deze ruimte geeft studenten bijvoorbeeld de mogelijkheid om vakken te volgen die nodig zijn om te mogen werken in de rooms katholieke kerk (vakken die FTH niet meer geeft door het beëindigen van de kerkelijke erkenning).

⁹ Zie [Factsheet_GV_Thuis_JUN_21.pdf \(geestelijkeverzorging.nl\)](#) voor aanvullende informatie over Geestelijke Verzorging Thuis.

Instream

De totale instroom in 2023 bedraagt 40 studenten. Hiervan meldden 39 studenten zich aan voor Theologie en 1 student voor Leraar Godsdienst. Dit was voor Theologie een toename ten opzichte van het jaar ervoor, en voor de lerarenopleiding een afname.

Zoals al eerder vermeld heeft het College van Bestuur besloten om per 1 september 2024 de instroom van de lerarenopleiding in Utrecht te stoppen. Studenten die de lerarenopleiding willen volgen kunnen dan terecht bij de opleiding in Tilburg, die daar reeds wordt aangeboden. Met betrekking tot de uitstroom studeerden er in 2023 17 studenten af, 11 voor de opleiding Theologie en 6 voor de opleiding Leraar Godsdienst.

Het rendement in de hoofdfase en de eindfase is iets verbeterd. Dit komt mede omdat studeerbaarheid sinds studiejaar 2022-2023 een permanent punt is op de agenda van de GOC-IMR¹⁰ (Gemeenschappelijke opleidingscommissies – Instituut Medezeggenschapsraad).

Docenten en begeleiding

Het docententeam van FTL bestaat uit twaalf docenten, die gezamenlijk 6 fte invullen. De docenten geven aan beide opleidingen les.

Alle docenten hebben minimaal een masterdiploma binnen het vakgebied dat zij doceren. Er zijn drie docenten gepromoveerd en twee docenten bereiden een promotie voor. Door de masterdiploma's of promotie beschikken alle docenten over onderzoeksvaardigheden en zijn zij in staat studenten daarin te begeleiden.

Alle docenten zijn eerstegraads lesbevoegd en zijn zij BKO¹¹-gecertificeerd, of hebben een soortgelijk diploma.

Ook heeft sinds 1 september 2023 het gehele docententeam een Basiskwalificatie Examinering (BKE) training gevolgd en zijn alle zittende docenten op BKE niveau gecertificeerd. Per deze datum is BKE certificering een eis om als examiner op te treden.

Verder hebben de docenten in hun aanstelling ruimte voor deskundigheidsbevordering, professionalisering en permanente educatie (80 uur bij een voltijdaanstelling).

Het auditpanel was erg te spreken over de deskundigheid van het docententeam, niet alleen wat zij op papier zagen maar ook wat zij meekregen tijdens de gesprekken op de auditdag.

Begeleiding

De begeleiding binnen FTL is erg persoonlijk. Het is een klein instituut en dat maakt dat docenten en studenten elkaar allemaal bij naam kennen. Omdat de nabijheid groot is kunnen docenten snel actie ondernemen als een student ergens tegenaan loopt tijdens de studie. Begeleiding, studentcoaching, vindt individueel en op groepsniveau plaats. Iedere jaargroep heeft een eigen groepscoach. Daarnaast is er één docent die voor beide opleidingen de studenten van jaar 1 t/m jaar 3 begeleidt. Studenten van jaar 4 hebben een individuele studentcoach. Studentcoaches overleggen regelmatig met elkaar waarbij zij studenten individueel bespreken.

FTL beschikt over verschillende protocollen voor studenten die bijvoorbeeld buiten beeld raken of waar het mentaal minder goed mee gaat. Ook is er een studentendecaan en is er aanbod van het studentenpastoraat.

Voor langstudeerders organiseert FTL jaarlijks een aantal groepsbijeenkomsten waarin zij begeleiding kunnen krijgen op weg naar het diploma. Desondanks blijkt de groep langstudeerders lastig te bereiken.

FTL beschikt over een schrijfcoach die studenten helpt die vast dreigen te lopen met het schrijven van stukken. Naast individuele begeleiding verzorgt de schrijfcoach ook colleges. Het auditpanel vond de zichtbaar korte lijnen tussen de studenten en docenten een sterk punt. Ook zag het panel in die korte lijnen een sterk oplossend vermogen. Door de nabijheid worden

¹⁰ Medezeggenschapsraden bestaande uit studenten en docenten die het reilen en zeilen van het instituut en haar opleidingen volgen en daar advies over geven.

¹¹ Basiskwalificatie Onderwijs

zaken opgelost voor ze een mogelijk probleem worden. Het panel was onder de indruk van de positieve mening die studenten over de docenten hebben.

Studenten worden tijdens hun stages begeleid door een docent en door een stagebegeleider op de werkplek. De stagebegeleiders hebben een gesprek met de opleiding voorafgaand aan de stage. Tijdens de stage heeft de student regelmatig een gesprek met de stagebegeleider over zijn voortgang. Stagebegeleiders gaven aan een sterke band te hebben met FTL. De begeleiding ziet er voor beide opleidingen anders uit.

Theologie: Bij Theologie-studenten zijn er twee gesprekken per jaar, idealiter komt de begeleider minstens één keer langs op de stageplek.

Leraar Godsdienst: Bij studenten van de opleiding Leraar Godsdienst komt een begeleider langs op de stageschool om lessen te bekijken en met de stagebegeleider te praten.

Het auditpanel heeft er begrip voor dat begeleiders vanuit de Theologie opleiding niet altijd bij alle studenten langs kunnen op de stageplek. Wel roepen zij de opleiding op om aan de stagebegeleiders terug te koppelen hoe het met de stagiaire is afgelopen. Dat is volgens het panel een mooie kans om het contact met stageadressen te intensiveren.

Recente ontwikkelingen

Het beëindigen van de kerkelijke erkenning en het samengaan met Fontys Sociale Studies (FSS) brengt verbreding van de opleidingen met zich mee, bijvoorbeeld in het kunnen bereiken van nieuwe werkvelden. Ook binnen het docententeam is er ruimte voor meer verbreding en diversiteit nu er geen instantie van buitenaf is die de opleidingen dwingt zich te verhouden tot bepaalde thema's.

Ondanks dat veel docenten de beëindiging van de kerkelijke erkenning een goede ontwikkeling vinden, gaven een aantal docenten in gesprek met het auditpanel aan dat het ook ambivalent is. Het hebben van meer vrijheid is fijn maar het is ook zoeken naar invulling van die vrijheid. Het auditpanel zag dat de gesprekken die FTL hier onderling over voert met elkaar waardevol en inhoudelijk zijn.

Desgevraagd geven docenten aan dat de werkdagen vol zitten met dagelijks werk en dat de extra zaken die erbij komen, zoals het samengaan met FSS, de werkdruk hoog maken. Ook voelt een aantal docenten waar het panel mee sprak zich niet betrokken bij de plannen en niet voldoende gefaciliteerd omtrent de samenvoeging met FSS. Het team benadrukte wel dat de teamspirit hoog is, iets dat ook het panel duidelijk terug zag. Wel beveelt het panel aan dat de werkdruk, en het welbevinden, van de docenten punt van aandacht moet blijven. Juist door die hoge teamspirit ziet het panel dat de kans bestaat dat mensen over hun grenzen gaan. Het samengaan met FSS biedt mogelijk verlichting.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

Op de locatie Utrecht kunnen studenten gebruik maken van een beperkte bibliotheek. Ook mogen zij gebruik maken van de universiteitsbibliotheek in Utrecht (FTL vergoedt de kosten daarvoor), de openbare bibliotheek en de mediatheek van Fontys.

Daarnaast zijn er in het gebouw van FTL werkplekken met computers beschikbaar en de collegeruimtes zijn goed toegerust voor online en/of hybride onderwijs.

Canvas is de digitale leeromgeving (DLO). Hier delen studenten en docenten informatie met elkaar en kunnen zij gemakkelijk samenwerken. Studenten kunnen in Canvas onder andere lesmateriaal raadplegen, opdrachten inleveren en communiceren met docenten en studiegenoten.

Daarnaast is er een portal waar studenten de studiegids van hun eigen opleiding kunnen vinden en toegang tot verschillende websites en documenten zoals de Onderwijs- en Examenregeling, het rooster, Canvas en de Beleidswiki¹²

Het auditpanel heeft Canvas bekeken en zag een toegankelijke leeromgeving met heldere informatie over de leerplanonderdelen en overige informatie die behulpzaam c.q. noodzakelijk is om de opleidingen te volgen.

¹² Is samengesteld om medewerkers en studenten te voorzien van actuele informatie over het beleid.

Leslocatie

Het verplaatsen van de opleiding naar Tilburg (zie inleiding) en daarbij het mogelijk sluiten van de locatie Utrecht leeft onder studenten en docenten. Zowel de docenten als de studenten gaven in gesprek met het panel aan dat zij het belangrijk vinden dat hun opleiding in Utrecht blijft. Als voornaamste redenen noemen zij:

- De vele instellingen die in Utrecht zijn gevestigd, of dat binnenkort gaan doen, die zich bezig houden met theologie/levensbeschouwing, zoals de Universiteit van Utrecht, de Universiteit van Humanistiek, de Tilburg School of Catholic Theology, onderdeel van de Universiteit van Tilburg, de Universiteit van Kampen-Utrecht en de Protestantse Theologische Universiteit (per 2024)
- Er zijn veel godshuizen in de directe omgeving zoals rooms-katholieke, protestantse en oud katholieke kerken, een moskee, een synagoge, de Dom. Ook met het museum Catherijneconvent heeft FTL nauw contact.
- De centrale ligging. Het is voor studenten vaak een bewuste keuze om voor een theologie opleiding te kiezen met een rooms-katholieke kleur. Omdat dit de enige opleiding is, is het waardevol dat deze opleiding centraal gelegen is.

Het auditpanel merkt op dat Utrecht een belangrijke theologische stad is en mogelijkheden in zich heeft om breed met elkaar het theologische discours te voeren. Tevens merkt het panel op dat de centrale ligging van Utrecht van belang kan zijn bij de werving.

De argumenten van Fontys vóór de verhuizing (zoals het financiële voordeel van het sluiten van een locatie, het bieden van meer mogelijkheden en faciliteiten voor een klein en dus kwetsbaar team en de nabijheid van de Leraar Godsdienst opleiding aldaar) acht het panel ook steekhoudend en gunstig voor de kwaliteit van het onderwijs. Daarnaast is in het Plan van aanpak samenvoeging duidelijk gemaakt dat de voorzieningen op de locatie Tilburg in orde zijn om kwalitatief goed les te geven.

Het panel merkte op dat er bij alle partijen behoefte is aan duidelijkheid rondom mogelijke sluiting van de locatie Utrecht. Het panel roept FTL en FSS daarom ook op om het gesprek hierover af te ronden.

Weging en Oordeel voldoet

Beide opleidingen bestaan uit een theoretische en een praktische leerlijn. De theoretische leerlijn is voor beide opleidingen zo goed als gelijk. De praktische leerlijn is specifiek afgestemd op elke opleiding. Studenten werken aan beroepsproducten en verantwoordingsverslagen, hierbij krijgen zij feedback van docenten en medestudenten. Het auditpanel waardeerde de kwaliteit van beide leerlijnen, en concludeert dat beide de studenten goed voorbereiden op het werkveld.

Het beëindigen van de kerkelijke erkenning en het samengaan met Fontys Sociale Studies (FSS), hebben invloed op de visie en inhoud van de opleidingen. Zo krijgt diversiteit binnen de opleidingen, zowel in rituelen als in studentenaanname, meer ruimte.

Studenten lopen ieder jaar stage, oplopend in hoeveelheid. Stagebegeleiders gaven aan dat zij niet altijd horen hoe het een stagiair verder vergaat. Dat is volgens het panel een gemiste kans. Zij roept de opleidingen op dit wel structureel te doen.

Deeltijdstudenten Theologie ervaren (te) weinig tijd binnen hun stage om alle taken uit te voeren. Met ingang van studiejaar 2023-2024 hebben deze studenten meer vrijheid in het indelen van hun stagetijd, dit moet voor meer rust zorgen.

Beide opleidingen integreren onderzoekend vermogen in alle leerjaren.

Onderzoeksvaardigheden zijn essentieel bij elke opdracht, aangezien onderzoekend vermogen een vereiste is voor de ingeleverde opdrachten. FTL neemt deel aan de Kenniswerkplaats Zingeving, dat gaat over kennisontwikkeling voor Geestelijke Verzorging Thuis. Het auditpanel vindt het passend dat FTL hierbij is aangesloten maar benadrukt dat het onderwerp Geestelijke Verzorging Thuis meer aandacht verdient in het Theologie-programma vanwege de impact op toekomstige werkgebieden van studenten.

Het auditpanel is onder de indruk van de deskundigheid van het docententeam. De persoonlijke begeleiding binnen FTL, met korte lijnen tussen docenten en studenten, wordt door studenten, docenten en het panel gewaardeerd.

Ook de begeleiding van studenten bij hun stage is op orde, er is veel contact tussen de opleidingen, studenten en stagebegeleiders.

Het beëindigen van de kerkelijke erkenning en de samenwerking met Fontys Sociale Studies (FSS) verbreedt de opleidingen en creëert ruimte voor meer diversiteit, ook binnen het docententeam. Ondanks dat veel docenten de ontwikkelingen als positief ervaren, is er ambivalentie. Het hebben van meer vrijheid is fijn maar het is ook zoeken naar een invulling van die vrijheid in het programma. Het auditpanel waardeert de waardevolle en inhoudelijke gesprekken die de betrokken partijen voeren over deze ontwikkelingen en roept FTL op zuinig te zijn op de vakken Canoniek Recht en Moraal Theologie.

Docenten geven aan dat de werkdruk, vooral door de samenvoeging met FSS, hoog is en sommigen voelen zich onvoldoende betrokken en gefaciliteerd. Het panel benadrukt blijvende aandacht voor de werkdruk en het welbevinden van docenten, en ziet de hoge teamspirit als positief.

FTL is tegen de plannen om de leslocatie Utrecht te sluiten en te verplaatsen naar Tilburg. Hier heeft zij verschillende redenen voor, zoals het feit dat Utrecht het 'theologisch hart' van Nederland is. Het panel beaamt dat Utrecht een belangrijke theologische stad is en verwondert zich over het mogelijke vertrek uit deze stad. Wel zag het panel dat de argumenten van Fontys vóór de verhuizing gunstig zijn voor de kwaliteit van het onderwijs. Ook ligt er een solide plan indien de verhuizing naar Tilburg doorgaat.

Het auditpanel is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Fontys Theologie Levensbeschouwing (FTL) heeft een uitgebreid toetsbeleid opgesteld waar onder andere de visie op toetsing in staat, de verschillende soorten toetsen en de opbouw van het toetsprogramma. Het toetsbeleid ondersteunt studenten bij het behalen van de eindkwalificaties en de toetsing neemt gedurende de opleiding toe in complexiteit. Dit is zichtbaar in de beoordelingsniveaus.

Theoretische leerlijn

In het eerste jaar krijgen studenten voornamelijk inleidende vakken die met een schriftelijk tentamen worden getoetst. In de hoofdfase staan hogere denkvaardigheden centraal en daarom vindt toetsing niet alleen plaats middels tentamens, maar moeten studenten ook schriftelijke werken en eindproducten maken. In de afstudeerfase ligt de nadruk op het zelfstandig ontwikkelen van eindproducten. De eindproducten worden per vak afgerond en beoordeeld en zijn geen onderdeel van het portfolio (zie hieronder). Studenten krijgen veel feedback door onder andere ingeleverde opdrachten. Ook kunnen studenten feedback vragen op hun producten. Zij krijgen dan feedback, feed up en feed forward op het gebied van schrijfvaardigheden, onderzoekend vermogen en inhoud.

Praktijkleerlijn

Toetsing in de praktijkleerlijn gaat volgens de principes van programmatisch toetsen. Studenten hoeven pas aan het eind alle eindkwalificaties aan te tonen. Hier groeien zij naar toe en de toetsmomenten van de beroepsproducten die zij maken, gebruiken zij als leermomenten. Studenten zien dan waar ze staan. Docenten geven de student voortdurend feedback op schrijfvaardigheden, onderzoekend vermogen en inhoud.

Tijdens kennismaken met de praktijk (de propedeusefase) werken studenten aan een portfolio (gevuld met reflectieverslag, stageverslag, beroepsproduct en overall reflectie) dat de basis vormt voor het schriftelijk portfolioassessment waarmee het jaar wordt afgesloten. In de hoofdfase (oefenen in de praktijk) ontwikkelen studenten beroepsproducten binnen de stagecontext. In deze fase zijn er verschillen tussen beide opleidingen, studenten van de Theologie opleiding maken vijf beroepsproducten en studenten van de lerarenopleiding maken er zes. Beide sluiten de hoofdfase af met een portfolioassessment en een criterium gericht interview (CGI).

Tijdens werken in de praktijk (het laatste jaar) werken studenten ook aan een portfolio. Dit vullen ze met drie beroepsproducten (de opdrachten verschillen per opleiding) en een overall reflectie. Het portfolioassessment en het CGI vormen het eindassessment en dat is de afronding van de studie.

Het auditpanel is te spreken over het gedegen toetsbeleid. Studenten en docenten kunnen goed zien wat er met betrekking tot toetsen en beoordelen van hen verwacht wordt. Over de term 'programmatisch toetsen' is tijdens de audit gesproken met onder andere de examencommissie. Het systeem van toetsen zoals dat nu gehanteerd wordt in de praktijklijn is meer het verzamelen van datapunten dan volledig programmatisch toetsen, waarbij de focus

nog meer ligt op het proces dan op het eindproduct. FTL beaamt dat programmatisch toetsen in ontwikkeling is. Het auditpanel merkt op dat dit onderwerp verdieping verdient.

Kwaliteit toetsing en beoordeling

Het auditpanel heeft geconstateerd dat FTL er op verschillende manieren voor zorgt dat het toetsen en beoordelen op een valide, betrouwbare en transparante manier gebeurt.

Voorbeelden hiervan zijn:

- De toetsmatrijzen (te raadplegen in de studiegidsen) zorgen voor samenhang tussen de beoogde leerresultaten, de inhoud van het programma en de toetsing. Ieder vak heeft een toetsmatrijs waarin de samenhang is aangetoond.
- Alle informatie omtrent toetsing is voor de studenten gemakkelijk toegankelijk middels de beleidswiki. En op Canvas zien studenten per vak uitvoerig beschreven hoe de toetsing en beoordeling in zijn werk gaat.
- Docenten kalibreren minimaal één keer per jaar een toets met bijbehorende beoordelingen. Beoordelingen van eindproducten worden twee keer per jaar gekalibreerd. Ook participeert FTL in 'vreemde ogen dwingen', een kalibreerwerkgroep met een aantal andere hogescholen, waarbinnen eindwerken worden besproken. Bevindingen van deze bijeenkomsten werden niet structureel gedeeld met het team. Door dit punt op de jaaragenda te zetten, zal dit nu wel gebeuren.
- Tentamens worden beoordeeld aan de hand van een vooraf opgesteld beoordelings- en/of antwoordmodel. De beoordelaar evalueert en optimaliseert dit model regelmatig.
- Docenten kunnen wijzigingen in leerdoelen, de relatie met de kennisbases en de relatie met de landelijke bekwaamheidseisen (lerarenopleiding) en competenties alleen doorvoeren in samenspraak met de toetscommissie. Dit zorgt ervoor dat de kwaliteit geborgd blijft.
- FTL hanteert een vierogen-principe bij het ontwikkelen van toetsen en er is een leidraad die de docent voor het ontwikkelen van toetsen dient te gebruiken. De opvolging van die leidraad wordt gemonitord door de toetscommissie.
- Ook alle beroepsproducten worden beoordeeld door twee beoordelaars evenals de assessments die uitgevoerd worden door twee daartoe opgeleide assessoren.

Het auditpanel heeft twee formatieve toetsen ingezien en vindt deze adequaat en representatief. De toetsen zijn consistent met het toetsbeleid. De toetsmatrijzen zijn adequaat: leerdoelen en criteria voor toets-onderdelen zijn gekoppeld, 'minimale lat-criteria' zijn vermeld en de wegging in de beoordeling is helder.

Ook studenten zijn tevreden over de beoordelingen en feedback die ze krijgen, er staat in wat erin hoort te staan. Ook zijn docenten altijd bereikbaar voor extra toelichting of advies.

Examencommissie

De examencommissie heeft de verantwoordelijkheid voor het borgen van het bachelor afstudeerniveau. Taken die hiervoor zorgen zijn onder andere:

- Het toewijzen van examinatoren.
- Het verlenen van vrijstellingen.
- Het in behandelingen nemen van bezwaren tegen beoordelingen door examinatoren en van klachten over toetsen.
- Het twee keer per jaar achteraf controleren van een toets.
- Bewaken dat de toetscommissie vooraf steekproefsgewijs toetsen beoordeelt.
- Bewaken dat de docenten toetsen kalibreren.

In het jaarverslag legt de examencommissie verantwoording af over haar werkzaamheden. De examencommissie bestond tot augustus 2023 uit drie docenten van FTL en twee externe leden. Er zijn een intern en een extern lid weg gegaan. Het externe lid is vervangen. Met het samengaan van FSS kan de samenstelling gaan veranderen. Alle leden zijn BKE-gecertificeerd

en/of hebben ervaring op SKE-niveau. Ook is een lid van de examencommissie betrokken bij 'vreemde ogen dwingen'.

In een uitgebreid document laat de examencommissie zien dat zij onafhankelijk opereert en deze positie actief borgt (onder anderen door ervoor te zorgen dat bij vergaderingen en besluiten geen inmenging is van buitenaf).

toetscommissie

Het doel van de toetscommissie is het optimaliseren van de kwaliteit van toetsing binnen de opleidingen. De toetscommissie valt onder de examencommissie en adviseert de examencommissie en de directie gevraagd en ongevraagd.

Naast het adviseren van de examencommissie en het vooraf controleren van toetsen, adviseert de toetscommissie docenten over het optimaliseren van de toetskwaliteit in alle fasen van de toetscyclus. Ook checkt de toetscommissie onder andere de constructieve alignment van leerdoelen, toetsing, eindkwalificaties etc. Dit gebeurt steekproefsgewijs voor twee vakken per periode. Waar nodig brengt de examinerator op basis van de bevindingen verbeteringen aan. De toetscommissie deelt haar bevindingen met de examencommissie.

De toetscommissie bestaat uit twee docenten binnen FTL en een toetsdeskundige van buiten het team. De leden hebben veel ervaring met toetsen en zijn minimaal (op het niveau van) BKE-gecertificeerd. Minimaal één van de leden is ook (op het niveau van) SKE-gecertificeerd.

Het auditpanel merkte op dat er inderdaad veel gekalibreerd wordt en dat beide commissies goed op de hoogte zijn van wat er speelt. Ook hier zijn de lijnen kort.

Afstuderen

Het afstudeerprogramma van beide opleidingen bestaat uit een portfolioassessment met criterium gericht interview. In het portfolio verzamelt de student bewijzen die aantonen dat hij over de beoogde leerresultaten beschikt. De student maakt drie beroepsproducten binnen de context van een (stage)praktijk. Ieder beroepsproduct is voorzien van een verantwoording en een reflectie waarin de student laat zien dat hij de eindkwalificaties heeft aangetoond.

Studenten kunnen tussentijds hun beroepsproducten maximaal twee keer laten waarderen. De eerste en tweede waardeerder kijken of het beroepsproduct voldoet aan de eisen voor schrijfvaardigheid en onderzoekend vermogen. De eerste waardeerder kijkt daarnaast ook naar de inhoud van het product. De bevindingen moeten worden opgenomen in het portfolio. Evenals de feedback van de stagebegeleider op het beroepsproduct.

Ook schrijft de student een overall reflectie waarin hij laat zien dat hij alle beoogde leerresultaten op hbo-bachelor niveau heeft aangetoond. De student reflecteert op niveau van persoon, proces en producten.

Afsluitend vindt het criterium gericht interview plaats met twee assessoren. Zij hebben voorafgaand aan het CGI (individueel) het portfolio gecheckt op volledigheid en beoordelen het portfolio inclusief de overall reflectie en de performance van de student tijdens de CGI aan de hand van een rubrics beoordelingsinstrument.

Het auditpanel heeft 23 eindwerken bekeken (zie verder standaard 4) en ook naar de beoordelingen van deze werken gekeken.

Het auditpanel was te spreken over de gegeven beoordelingen, de systematiek wordt door alle beoordelaars op een juiste manier toegepast. Het auditpanel was met name te spreken over de geschreven feedback, het 'commentaar in de kantlijn'. Dit was persoonlijk, zo werd er regelmatig uit de portfolio's geciteerd. En ook de feedback van de beroepsproducten was rijk. Al merkte het panel wel op dat de ene beoordelaar meer feedback gaf dan anderen, maar in alle beoordelingen stond wat erin moet staan. Ook waren de oordelen van het panel hetzelfde als die van de beoordelaars. In de feedback is ruim aandacht voor de ontwikkeling van de student. Maar de beoordelaars focussen ook op de theologische onderbouwing van de beroepsproducten.

Zoals gezegd was het panel tevreden over de gegeven feedback, wel leidde de rubrics soms tot wat verwarring. Niet altijd was de navolgbaarheid van de wijze waarop de rubric is ingevuld duidelijk. In het gesprek met de beoordelaars kwam naar voren dat de er bij de totstandkoming van de beoordelingen meer wordt gedaan dan het panel heeft gezien. Het oordeel komt gedegen tot stand; beide beoordelaars beoordelen los van elkaar en komen daarna in een gesprek tot een voorlopig oordeel. Deze tussenstappen worden niet gedocumenteerd. FTL erkent dat dit een verbeterpunt is.

Weging en Oordeel voldoet

Fontys Theologie en Levensbeschouwing (FTL) heeft een helder, goed gedocumenteerd, gedegen toetsbeleid. Toetsing in de theoretische leerlijn bestaat uit schriftelijke toetsen en eindproducten. In de praktijkleerlijn hanteert FTL het principe van programmatisch toetsen. Studenten groeien toe naar het eindwerk en krijgen op verschillende momenten feedback die hen verder helpt. Programmatisch toetsen is nog niet volledig doorgevoerd, het auditpanel benadrukt dat dit onderwerp verdieping verdient.

FTL heeft op meerdere manieren aangetoond dat de kwaliteit van toetsen en beoordelen valide en betrouwbaar is. Zo wordt er regelmatig gekalibreerd en zorgen toetsmatrijzen voor samenhang tussen eindkwalificaties, de inhoud en toetsing.

Ook beschikt FTL over een betrokken examen- en toetscommissie die zowel aan de voorkant (toetscommissie) als aan de achterkant (examencommissie) de kwaliteit van toetsen en beoordelingen controleren en borgen. Dit was ook te zien in de toetsen die het auditpanel heeft bekeken. Alle leden van beide commissies zijn BKE-gecertificeerd en minimaal één lid van iedere commissie is SKE-gecertificeerd.

Het afstudeerdossier van beide opleidingen bestaat uit drie beroepsproducten en een overall reflectie. Over het ingeleverde werk gaat de student in gesprek twee beoordelaars tijdens een criterium gericht interview. Het auditpanel heeft 23 eindwerken met bijbehorende beoordelingen bekeken. De beoordelingen vond het panel persoonlijk, en passend bij de kwaliteit van het werk. Wel was niet altijd navolgbaar hoe de beoordelaars tot een voorlopig eindoordeel komen. Dat komt omdat genomen tussenstappen wel uitgevoerd maar niet gedocumenteerd worden. FTL neemt dit mee als aandachtspunt.

Het auditpanel is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 3.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop de afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren

De alumni en vertegenwoordigers van het werkveld zijn te spreken over de opleiding en de landing daarna in het werkveld. Dat is ook te zien in het feit dat veel studenten tijdens hun studie al een passende baan aangeboden krijgen.

Tijdens het alumnionderzoek in december 2022 vroeg FTL de afgestudeerden hoe de behaalde eindkwalificaties aansluiten op de praktijk en zij gaven aan tevreden te zijn over de aansluiting. En het werkveld bevestigt dat afgestudeerden goed voorbereid zijn op de beroepspraktijk. Wel geeft het werkveld van de opleiding tot leraar Godsdienst aan dat de basis van beginnende docenten goed is maar dat zij nog veel moeten leren als ze aan het werk gaan. In gesprekken met het auditpanel werd dit beeld genuanceerd. Zoals iedere startende leraar moeten zij 'meters maken' om zich te ontwikkelen. Maar studenten voelen zich voldoende toegerust om te starten als leraar.

Eigen oordeel auditteam over het gerealiseerde niveau

Het auditpanel bekeek in totaal 23 eindwerken, 15 van de opleiding Theologie en 8 van de lerarenopleiding. Er is gekozen om af te stappen van de eis van de NVAO om 15 eindwerken per opleiding te bestuderen vanwege de grote gezamenlijkheid. Van de beide onderwijsprogramma's is 65% gezamenlijk, het toetsbeleid, de wijze van afstuderen, de examencommissie en de docenten zijn hetzelfde. Van de 15 Theologie eindwerken zijn er 4 van voltijdstudenten en 11 van deeltijdstudenten. Van de 8 andere eindwerken van de lerarenopleiding zijn er 6 van deeltijdstudenten en 2 van voltijdstudenten. Van de 8 werken zijn er 3 van de kopopleiding.

Er is besloten te kijken naar afstudeerwerken van de jaren 2021-2022 en 2022-2023 omdat het afstuderen van daarvoor anders was. Om aan de 8 eindwerken te komen voor de Leraar Godsdienst is één eindwerk 'oude stijl' bekeken.

De auditoren constateerden dat het systeem van afstuderen (van beide opleidingen en alle varianten) goed in elkaar zit en waren te spreken over het niveau. De auditoren zagen dat de studenten gestimuleerd worden om op zichzelf en hun proces te reflecteren en dat is terug te zien in de kwaliteit van de reflectieverslagen, het leerproces van de studenten is goed te volgen. Ook vindt het panel de onderwerpen relevant, zoals het opzetten van een geloofsactiviteit voor tieners of het onderzoek naar een geschikte viering die hoop uitstraalt voor dak- en thuislozen. Het onderzoekend vermogen en de vakinhoudelijke kennis komen sterk naar voren in de robuust uitgewerkte eindwerken. Er is zichtbaar veel aandacht voor taal, al zijn er een aantal eindwerken van de opleiding Theologie waar meer taalfouten in zitten dan is toegestaan.

Weging en Oordeel voldoet

Zowel de alumni zelf als het werkveld vinden dat studenten na het afstuderen goed voorbereid zijn op de beroepspraktijk. Dat blijkt ook uit het feit dat veel studenten al een baan aangeboden krijgen tijdens hun studie.

Het auditpanel bekeek in totaal 23 eindwerken van de jaren 2021-2022 en 2022-2023. Het auditpanel was te spreken over het niveau van afstuderen. De kwaliteit van de reflectieverslagen is hoog, de onderwerpen relevant en het onderzoekend vermogen en de vakinhoudelijke component sterk. Bovenstaande inachtnemend is het auditpanel van oordeel dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 4.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditpanel trof twee opleidingen in beweging. De beëindiging van de kerkelijke erkenning en het samengaan van Fontys Theologie en Levensbeschouwing (FTL) met Fontys Sociale Studies (FSS) maken dat de opleidingen opnieuw moeten kijken naar de visie en inhoud van de opleidingen. Maar de basis van de opleidingen is sterk, de eindkwalificaties zijn passend en er is een duidelijke verbinding tussen de eindkwalificaties, leerdoelen, de inhoud en de toetsing. Het auditpanel zag dat studenten afstuderen op hbo-bachelor niveau. Dat in combinatie met een gepassioneerd en gemotiveerd team, zorgt ervoor dat het auditpanel er alle vertrouwen in heeft dat er een helder, goed onderbouwd plan komt te liggen. Wel geeft het panel aan dat de werkdruk van de docenten in de gaten gehouden moet worden.

Op grond van het feit dat het panel van beide opleidingen de **voltijdvariant en de deeltijdvariant** voor de standaarden 1 en 2, 3 en 4 beoordeelt met 'voldoet' komt het panel op basis van de beslisregels voor de Beperkte Opleidingsbeoordeling van de NVAO voor de hbo-bacheloropleidingen Theologie en Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst van Fontys Hogeschool als geheel tot het eindoordeel **'positief'**. Dit geldt ook voor de kopopleiding van bovengenoemde Leraar Godsdienst opleiding en tevens voor het openhouden van de leslocatie Tilburg.

6. AANBEVELINGEN

- Er ligt een Plan van aanpak samenvoeging, waarin stapsgewijs wordt toegelicht hoe de implementatie van de opleiding Theologie bij FSS vorm zal krijgen en in zijn werk zal gaan. Het panel heeft vertrouwen in de verdere ontwikkeling en uitvoering van dit plan. Wel zijn er naar oordeel van het panel een paar aandachtspunten. Zo zijn een aantal onderwerpen nog niet concreet uitgewerkt. En rond het gesprek omtrent de locatie Utrecht af.
- Houd de werkdruk van de docenten goed in de gaten. Juist door de hoge teamspirit onder de docenten bestaat de kans dat mensen over hun grenzen gaan.
- Geef Geestelijke Verzorging Thuis meer plek in het programma. Er is aandacht voor binnen de opleiding, maar het auditpanel vindt dat dit onderwerp meer naar voren moet komen binnen de opleiding Theologie omdat het grote invloed heeft op het toekomstige werkveld van de studenten.
- Koppel terug aan stagebegeleiders hoe het de stagiaires verder vergaat. Daar blijkt behoefte aan en is een mooie kans om het contact met stageadressen te intensiveren.
- Programmatisch toetsen is in ontwikkeling. Zorg voor verdieping in programmatisch toetsen.
- Het was niet altijd navolgbaar hoe de beoordelaars tot een voorlopig eindoordeel komen. Dat komt omdat genomen tussenstappen wel uitgevoerd maar niet gedocumenteerd worden. Documenteer de tussenstappen die je neemt om tot het voorlopig eindoordeel te komen.
- Wees zuinig op moraal theologie en canoniek recht (en filosofie) in het (keuze) curriculum. Fontys Theologie is de enige plek in Nederland waar dit in "hbo-land" nog een plaats heeft.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen hbo-bacheloropleiding Theologie voltijd en deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst Voltijd, deeltijd en kopopleiding	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II

Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. Hbo-bacheloropleiding Theologie en hbo-bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in godsdienst van Fontys Hogescholen 14 november 2023

Ochtend		
8.30-9.15	Vooroverleg panel	Auditpanel
9.15-9.25	Ritueel door studenten	Theologie, voltijd Theologie, deeltijd Theologie, voltijd
9.25-9.40	Welkom en korte toelichting op programma door directeur	directeur FSS MT FTL FTL
9.40-10.30	MT en vertegenwoordigers FTL	directeur FSS MT FTL FTL
10.30-10.45 Pauze / overleg panel		
10.45-11.30	Docenten	Docent praktische theologie, praktijkleerlijn theologie Docent praktische theologie, praktijkleerlijn theologie, studentcoach Docent kerkgeschiedenis, praktijkleerlijn leraar godsdienst Docent praktijkleerlijn leraar godsdienst Docent religiewetenschappen, schrijfcoach Docent filosofie, praktijkleerlijn Theologie Docent Bijbel, praktijkleerlijn Theologie
11.30-11.45 Pauze / overleg panel		
11.45-12.45	Studenten	Leraar Godsdienst voltijd 4 ^e jaars Leraar Godsdienst deeltijd en IMR, 4 ^e jaars Theologie, voltijd 3 ^e jaars Theologie voltijd 4 ^e jaars Theologie voltijd 2 ^e jaars Theologie deeltijd 5 ^e jaars Theologie deeltijd 4 ^e jaars Theologie voltijd 3 ^e jaars
12.45-13.30 Lunchpauze met materiaalinzage		
Middag		
13.30-14.15	Alumni en werkveld	Werkveld DRL Werkveld GB Alumnus DRL

		Alumnus GB Werkveld GV Alumnus GB (dt) Werkveld GV Alumnus GV Alumnus Werkveld Werkveld
14.15-15.00	Examencommissie en toetscommissie	Examencommissie Examencommissie Toetscommissie
15.00-15.15	Intern overleg panel	
15.15-16.15	Terugkoppeling panel aan MT en belangstellenden team FTL	directeur FSS MT FTL FTL
16.15-17.00	Ontwikkelgesprek met MT en vertegenwoordigers FTL	directeur FSS MT FTL FTL

'NB. In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.'

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Het auditteam ontving geen reacties.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door het visitatiebureau Hobéon.

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de auditpanels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit Hobéon en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III

Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie-rapport opleiding
- FTL Studiegids met daarin:
 - Programma's van de opleidingen inclusief leerdoelen, werkvormen, toetsing, literatuur, betrokken docenten en studiepunten (ook wel het 'Klots-schema': Eind(K)walificaties, (L)eerdoelen, (O)nderwijseenheden, (T)oets en (S)tudielast).
 - Eindhkwalificaties opleidingen
 - Inhoud van de curricula
 - Jaaragenda
 - Stageovereenkomst
- Beleidswiki (met onder andere informatie over onderzoekend vermogen)
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van alle recente eindwerken (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het panel heeft van 23 studenten de eindwerken bestudeerd.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV Panelsamenstelling

Op 13 oktober 2023 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Theologie en de Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst van Fontys Hogescholen, onder het nummer PA-1598. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	HBO Theologie en Levensbeschouwing
----------------------	------------------------------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. R.B. van der Herberg	Voorzitter	Lead auditor voor accreditaties in het hoger onderwijs
Prof. Dr. C. Bakker	Lid	Hoogleraar levensbeschouwelijke vorming (UU) – Lector normatieve professionalisering (HU)
Dr. P.I.M. de Haan	Lid	Founding partner bij Kadans, interimmanager Hoger Onderwijs
C. van Dam	Studentlid	Student bachelor Theologie aan de Christelijke Hogeschool Ede

J. Koot	Secretaris	NVAO-getraind secretaris
---------	------------	--------------------------

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.



Hobéon

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag
+31 (0)70 30 66 800
info@hobeon.nl
www.hobeon.nl